

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA МАКТАБГА TAYYORLASHDA ОТА-ОНАЛАР BILAN HAMKORLIK ISHLARINI TASHKILLASHTIRISH

Raxmatova Zumrad Zarifovna

Toshkent Shaxar Shayxontoxur tuman 3-son DMTT direktori

Annatsiya: ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik ishlarini samarali tashkil qilish haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: в данной статье говорится об эффективной организационной сотрудничестве с родителями в дошкольных образовательных организациях.

Abstract: this article talks about the effective organization of cooperation with parents in preschool educational organizations.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkiloti, ota-ona, hamkorlik, ta'lim-tarbiya, pedagog, bolalar, odob-axloq.

Ключевые слова: организационная дошкольного образования, родители, сотрудничество, воспитание, педагог, дети, манеры.

Key words: preschool education organization, parents, cooperation, education, pedagogue, children, manners.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabga tayyorlashda ota-onalar bilan hamkorlik ishlarini tashkil qilish – bu bolalarning maktab ta'limiga jismoniy, aqliy va psixologik jihatdan tayyor bo'lishini ta'minlash uchun ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb etish jarayonidir. Ushbu hamkorlik bolalarning rivojlanishida ota-onalar va pedagoglarning birgalikdagi sa'y-harakatlarini uyg'unlashtirishni talab qiladi.

Hamkorlik pedagog bilan ishlaydigan oila va jamoa qadriyatlarini, turmush tarzi, o'ziga xos xususiyatlarini tan olish va ularni qadrlashi, shuningdek, bolalarning o'qishi va rivojlanishiga hissa qo'shadigan ko'plab muhim usullarni qadrlashlarini talab qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlaydigan pedagoglar farzandlar oilada va jamoada nimalarni o'rganayotganiga tayanib, ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bolalarni maktabga tayyorlashda O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim" to'g'risidagi Nizomga muvofiq bola maktabgacha ta'limni uyda, ota-onalar mustaqil ta'lim berish orqali yoki doimiy faoliyat ko'rsatadigan maktabgacha ta'lim tashkilotlarida shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlariga jalb qilinmagan bolalar uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida, maktablarda, mahallalarda tashkil etilgan maxsus guruhlar yoki markazlarda oladi. Maktabgacha yoshdagi bolaning maktab ta'limiga o'tishi hamisha uning hayoti, ahloqi, qiziqishi va

munosabatlarida anchayin jiddiy o'zgarishlarni yuzaga chiqaradi. Shuning uchun bolani uydaligidayoq maktab ta'limiga tayyorlash, uncha qiyin bo'lmagan bilim, tushuncha, ko'nikma va malakalar bilan tanishtirish kerak bo'ladi. Bolalarni maktabga tayyorlash, birinchidan maktabgacha ta'lim tashkilotida tarbiyaviy ishni maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni umumiy, har tomonlama rivojlantirishning yuqori darajasini ta'minlaydigan, ikkinchidan bolalarni maktabning boshlang'ich sinflarida o'zlashtirishlari lozim bo'lgan o'quv fanlarini egallashga maxsus tayyorlashni ta'minlaydigan qilib tashkil etilishini nazarda tutadi.

Ota -Onaning jihatleri esa; bola shaxsini hurmat qilish va unga shaxsiy xususiyatlariga muvofiq rivojlanishi uchun erkinlik berish. Bolaning aql-zakovatli bo'lishi-ga va jismoniy hamda ma'naviy jihatdan yetuk bo'lib tarbiya-lanishiga asos yaratish.

Ota-onalar bilan hamkorlikning ahamiyati

- **Rivojlanishning yaxlit yondashuvi:** Bolaning maktabga tayyorligi faqat pedagoglar emas, balki oilaning faol ishtirokiga ham bog'liq.
- **Oilaviy muhitning roli:** Ota-onalar bolaning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.
- **Maktabga moslashishni osonlashtirish:** Ota-onalarning pedagoglar bilan birgalikda ishlashi bolaning maktab muhitiga tez moslashishiga yordam beradi.

✚ Ota – onaning oilaviy sog'lom muhitni tashkil etishi uchun ibrat – namuna ko'rsatishi, oilada bola tarbiyasiga ruhiy ta'sir qiluvchi omillarni hisobga olinishi, oilada salomatlik tamoyillariga amal qilinishi, salbiy ta'sirlarni bartaraf qilishga bo'lgan harakatlar. Oilada farzandlarning qiziqish-larini o'yinchoqlar yordamida aniqlash va

aniqlangan qiziqish-ni yanada kuchaytirishga ahamiyat berishdan iborat. Odam savdosiga tushib qolgan odamlarning oilalari ham mahalla oldida uyalib, oila tanazuliga uchrashligini farzand-lar ongiga singdirish. Oilada ota-onaning bola tarbiya-sida "Ijobiy o'rnak" ko'rsatishi. Ota – onaning oilaviy sog'lom muhitni tashkil etishi uchun ibrat – namuna ko'rsatishi, oilada bola tarbiyasiga ruhiy ta'sir qiluvchi omillarni hisobga olinishi, oilada salomatlik tamoyillariga amal qilinishi, salbiy ta'sirlarni bartaraf qilishga bo'lgan harakatlar. Oilada farzandlarning qiziqish-larini o'yinchoqlar yordamida aniqlash va aniqlangan qiziqish-ni yanada kuchaytirishga ahamiyat berishdan iborat. MTT va ota-ona bilan hamkorlik natijasida esa farzandlarda

ongli hayot kechirish elementlari shakllanadi. Bolalarda ham jismonan, ham ma'nan sog'lom bo'lishga ish-tiyoq oshadi. Oila va bola ma'na-viyatining sog'lom bo'l-ishiga e'tibor berila-di. Bolalardagi tozalik, ozodalik, tartib – intizomlilik kabi insoniy sifatlar shakllanishiga asos yaratiladi. Bolalardagi ma'naviy – axloqiy tarbiya rivojlanishi e'tiborga olinadi. Bolalar ongida ezgulik insonlarni yaxshilikka yetaklashi haqidagi ma'lumotlar paydo bo'lishi e'tiborda bo'ladi. Turli salbiy oqibat-lar haqida bolalar ongida tasavvur paydo bo'ladi. "Ibrat – namuna – hayot dorilfununi" turkumi-dagi ma'lumotlardan foydalanish kerak. Bola tarbiyasidagi rag'batlantirish va jazolash me'yorlariga amal qilish lozim bo'ladi. Qiziqishga oid faol-iyatga moyillik kuchli bo'ladi.

Demak, farzand tarbiyasini ota – onalar o'z shaxsiy ishi deb bilmasliklari kerak. Aslida bola tarbiyasi ota – onaning jamiyat oldidagi fuqarolik burchi va davlat oldidagi mas'uliyati hamda qarindosh – urug'lar oldidagi javobgarligi. Shuning uchun ham ota – ona obro'si farzand tarbiyasida ma'naviy ozuqa bo'ladi. Bu ma'naviy ozuqa bola tarbiyasida "ufq" ni ko'zlab ish tutishda mustahkam poydevor hisoblanadi. Bunday tarbiyalash jarayonida mehnat va ijtimoiy faoliyatni oilaviy vazifalar bilan qo'shib olib boradigan farzandlari hayotiga qiziqadigan va ularga oqilona, odilona rahbarlik qiladigan ota – onalar ijobiy o'rnak bo'ladigan kishilardir, ya'ni obro'li ota – onalardir. Bunday odamlar o'z farzandlari tarbiyasiga oilada ham, MTT ham e'tibor beradigan aqlli odamlar, namunali oilalar a'zolari bo'ladi. Aksariyat xollarda bolaning aqliy rivojlanganlik darajasi haqida gapirilganda uning so'z boyligi zaxirasi bilan aniqlanadigan aqliy bilimlari miqdoriga ko'proq e'tibor beriladi. Ota-ona, xatto ayrim o'qituvchilar xam bola qanchalik ko'p bilsa, u shunchalik rivojlangan bo'ladi, deb o'ylaydilar. Aslida esa unday emas, fan-texnika, ommaviy axborot vositalarining keng tarqalganligi tufayli bugungi kun bolalari go'yo ma'lumotlar ummonida so'zib yurgandek bo'lmokdalar. Bu esa ulardagi so'z boyliklarning keskin o'sishiga asos bo'lmoqda, lekin bu ularning tafakkuri ham shunday jadallikda rivojlanayapti, degan gap emas. Maktabda amal qilinayotgan o'quv dasturlarini o'zlashtirish boladan narsalarni taqqoslay bilish, tahlil qilish, umumlashtirish, mustaqil xulosalar chiqarish kabi bilish jarayonlarining yetarlicha rivojlangan bo'lishini taqozo etadi. Shuning uchun ham hozirgi kunda maktab amaliyotchi psixologlari tomonidan bolalarni birinchi sinfga kabul kilish jarayonida keng foydalanilayotgan psixodagnostik vositalar, testlar, so'rovnomalar, asosan bolada yuqorida keltirib o'tilgan xususiyatning rivojlanganlik darajasini aniqlashga mo'ljallangan metodikalardan iboratdir.

Ota-ona hamkorligidan kutilyotgan natijalar

- Ota-onalar va pedagoglar o'rtasida samarali hamkorlik yo'lga qo'yiladi.
- Bolalar maktab muhitiga tayyor bo'ladi, o'qish va yangi bilimlarni egallashga moyilligi oshadi.

- Ota-onalar ta'lim jarayonida faol ishtirok etib, bola tarbiyasida mas'uliyatni chuqurroq his qilishadi.
- Bolalarda intellektual, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishning yuqori ko'rsatkichlariga erishiladi.

Xulosa qilib, Ota-onalar bilan samarali hamkorlik maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning maktabga tayyorlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bu nafaqat bolalarning ta'lim-tarbiya jarayonidagi muvaffaqiyatlarini oshiradi, balki oilaviy muhitni mustahkamlashga ham xizmat qiladi. Shunday qilib, pedagoglar va ota-onalar o'rtasidagi uyg'un hamkorlik maktabga tayyorlash jarayonida yuqori samaradorlikni ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini mavzuli rejalashtirish (barcha yosh guruhlari uchun) 2018 y.
2. O.U. Hasanboeva va boshqalar. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. Pedagogika kolleji uchun o'quv qo'llanma (3-nashr) T.: "Ilm ziyo", 2012y.
3. <http://www.edu.uz>—O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsusta'lim vazirligi sayti.